

Stáhtaráđi ášahus

Boazodollui čuohcán vahágiid buhttemis

Stáhtaráđi mearrádusa mielde ášahuvvo boazodollui čuohcán vahágiid buhttemis addojuvvon lága (987/2011) vuodul:

1 §

Luondduvahát ja eará jápmu

Boazodollui čuohcán vahágiid buhttemis addojuvvon lága (987/2011) 3 §:s oaivvilduvvon luondduvahát dahje eará jápmu, manneleappos *jápmu*, sáhtá dohkkehuvvot, jus:

1) bohccuid dábálaš dálveguohtumiin muohttaga gassodat, muohtagokčasa vuolleoasi jiekjun, muohttaga deahtisvuohta dahje dan garrodat lea leamašan eahpedábálaš ja váttis einnostit unnimustá njealji mánu áigge ja čielgasit heajudan bohccuid biebmoažžuma:

2) cuoŋománu 15 beaivve ja njukčamánu 1 beaivve gaskasaš áiggi liekkasvuohta spiehkkaasa ovddit 10 jagi dávisteaddji áiggi gaskaárvvus vugiin, mii dahká mearkkašahti láhkai hehttehusa bohccuid biebmun ávkkástallan šattuid šaddandiliide;

3) cuoŋománu 15 beaivvi ja skábmamánu 1 beaivvi gaskasaš áigge arvediliin dáhphuvvá ovddit 10 jagi gaskaárvui veardidettiin mearkkašahti nuppástusat, main bohtán eatnama cáhcun, šaddogokčasiid nuppástusat, njuoskamis bohtán dábálaš guohtunlotnašuvvama hehttehus dahje eará dávisteaddji sivva eastit bohccuid guohtuma dábálaš geasseguohtumiin dahje váikkuha čielgasit biepmu oažžumii dahje šládji dálveguohtumiin;

4) guohtumiid lea duššadan dahje čielgasit fuonidan bohccuid dehálaš biebmošaddui viidásit leavvan guoppar-, guohpa- dahje ruostadávda dahje eará šaddodávda dahje mihttármáhttu dahje eará beaisku; dahje

5) bohccuide leavvan hárvenaš virusa, bakteara dahje eará dávisteaddji dahkki mielddisbuktán dávda lea dahkan viidát bohccuid jápmima dahje duođalaččat buohccáma.

Buhttejuvvon vahága gáibádussan lea, ahte diliid nuppástuvvamis 1 momeanttas oaivvilduvvon vugiin šaddet čielga hehttehusváikkuhusat. Jápmun eai goittotge ane dakkár 1 momeanttas oaivvilduvvon diliid rievdamis bohtán hehttehusváikkuhusaid, mat leat eana- ja meahccedoalloministeriija boazodoallolága (848/1990) 21 §:a 1 momeantta vuodul mearriduvvon stuorimus lobálaš eallinboazologu máŋgga vahátdáhphusa ovddit jagi badjel mannan bálgošis.

Buhttenvullosaš vahága buktán jápmu galgá dihtto viidát, unnimustá guovtti bálgoša guovllus. Jápmu sáhtá goittotge dihttot dušše ovttá bálgoša guovllus, jus dat guoská viiddis guovllu ja stuorra boazomeari. Jápmu galgá mielddisbuktiit dahje áitit mielddisbuktiit vahága, man eastin gáibida eahpedábálaš biebmama dahje eará doaimmaid:

1) unnimustá 20 prosentii guovllu guđege bálgoša bohccuin; dahje

2) badjel 50 prosentii dakkár boazoeaiggáid bohccuin, geat oamastit unnimustá 20 proseantta bálgoša bohccuin.

2 §

Jámu čielggadeapmi

Eana- ja meahccedoalloministeriija mearrida álggahit jámu čielggadeami go vuos lea ožžon bálgošiid ovtastusas, bálgošis, unnimustá viđa seammá bálgoša boazoeaiggádis dahje Luondduriggodatguovddážiis dieđu dakkár diliid nuppástusain, maid sáhttet ákkastallojuvvon sivain eahpidit dahkan vahágiid buhttemis addojuvvon lágas oaivvilduvvon vahágiid.

Eana- ja meahccedoalloministeriija addá jámu čielggadeami vuos Luondduriggodatguovddáža doaibman dárbbu mielde ovttasbarggus Biebmogálvodorrvolašvuodadoaimmahagain. Čielggadeapmi dahkko oassin dutkanlágádusa ja virgedoaimmahaga čielggademiid, maid dat čatnasit boadusstivrensoahpamuša mielde ollašuhttit ministeriijai. Eana- ja meahccedoalloministeriija buhte čielggadeami goluid dutkanlágádussii ja virgedoaimmahahkii sierra dušše, jus dutkanáigemuttu dahje eará dávisteaddji ákkastallojuvvon siva geažil dutkamuša goluid ii leat vejolaš váldit vuhtii oassin boadussoahpamuššii gullevaš dutkamušas. Dalle buhtadus máksojuvvo eanadállodoalu ovddidanruhtaráju ruđain.

Eana- ja meahccedoalloministeriija galgá dahkat mearrádusa čielggadeami álggaheamis guovtti vahku siste go lea ožžon dieđu dakkár diliid nuppástusain, mat sáhttet leat dahje šaddat jápmun. Sierra mearrádusa čielggadeami álggaheamis ii leat goittotge dárbu dahkat, jus Biebmogálvodorrvolašvuodadoaimmahat lea eallidávdalága (441/2013) 16 §:a 2 momeantta vuodul almmuhan eana- ja meahccedoalloministeriijai bohccuin dihtton vuostálastinvuollásaš ođđa duodalaš eallidávddas. Dalle Luondduriggodatguovddáš galgá seammás álggahit ovttasbarggus Biebmogálvodorrvolašvuodadoaimmahat Biebmogálvodoaimmahagain árvvoštallat eallidávdda dihttoma vejolaš leavvama jápmun ja jámu viidodaga ja váikkuhusaid.

Luondduriggodatguovddáš galgá dahkat eana- ja meahccedoalloministeriijai čielggadusa njealji vahku siste go lea ožžon mearrádusa eana- ja meahccedoalloministeriija mearrádusas. Jus čielggadusa dahkan goittotge gáibida dakkár meahcce- dahje laboratoriaijadutkamušaid, maid ii leat vejolašollašuhttit máinnašuvvon mearreáiggi siste, dahje boahká ovdan ákkastallojuvvon sivva, dutkanlágádus oažžu mannat mearreáiggi badjel, goittotge eanemustá njeljiiin mánotbajiin.

Jus Luondduriggodatguovddáš oaidná, ahte dutkamuš gáibida nuppi suorggi dutkanlágádusa áššedovdamuša ávkkástallama, dat galgá nu jođánit go vejolaš doaimma oažžuma manná almmuhit dás eana- ja meahccedoalloministeriijai ja dahkat seammás evttohusa das, guđe dutkanlágádussii doaibma heive. Eana- ja meahccedoalloministeriija galgá dalle, vuos sihkkarastidettiin dutkama dárbbášan ruhtadeamis, fuolahit ášši ovddideamis stáhtaráđi mearrideapmái dahje dárbbášlaš čielggadusa dahje dutkama skáhppomis priváhta dutkanlágádusas.

3 §

Meannudeapmi jámu gávnaheamis

Jámu gávnaheamis sáhtá ávkkástallat:

- 1) meahcce- ja gieddedutkamušaid;
- 2) čoakkusdutkamušaid ja satellihtadutkamušaid, maid vuodđun lea báikedituhtu;
- 3) Dálkediehtaga lágádusa ja Suoma Birasguovddáža dálke- ja muohtadiliin dahkon mihtidemiid ja áicamiid;
- 4) Bohccuid ja bohccuin dihtton Biebmogálvodorrvolašvuodadoaimmahaga dahje eará dutkanlágádusa čadahan parasihaid ja dávdadahkkiid guoskevaš mihtidemiid, áicamiid, čájáhusaid ja daid analyserema; dahje
- 5) eará metodaid, maid sáhtá luottehahttivuodas dávistit 1—4 muttuin oaivvilduvvon dutkamušaide.

Dutkančuozáhahkan sáhttet leat nuppástusat dálke- ja muohtadiliin, šattolašvuodas ja ealániin ja nuppástusaid váikkuhusat bohccuid lohku, dearvvašvuodadillái miessebuvtadeapmái sihke ortnegii ja láhttemii.

Jámu gávnaheami guoskevaš čielggademiin galgá buktit ovdan ainjuo:

- 1) jámu vuollásaš guovlu;
- 2) jámu dagaheadjit ja váikkuhusvuogit;

- 3) jámu dahkan vahágat boazodollui ja jámu mearkkašupmi ealáhussii; ja
4) dat, mo jápmu ja dan váikkususat leat gávnnavuvvon.

4 §

Jámus dieđiheapmi

Stáhtaráđi mearrádus gávnnavuvvon jámus galgá doaimmahuvvot boazodoallolága 2 §:s oaiivilduvvon boazodoalloguovllu eananguovlovirgeoapmahačča dihtui.

Eananguovlovirgeoapmahaš galgá fuolahit, ahte das leat dárbbu mielde doarvá buorit vejolašvuodát vahágiid árvoštallami.

5 §

Vahága meari árvoštallan

Jus ealáhus-, johtolat- ja birasguovddáš ii leat luohpan vahága árvoštallamis, gieldda dálanguovlovirgeoapmahaš galgá Bálgosa ovtastusa guladettiin, doaimmahit jođáneamos lági mielde Lappi ealáhus-, johtolat- ja birasguovddášii árvoštallama jámu čuožáhahkan gártan jápmán ja buohccán bohccuin, dahkkojuvvon doaimbabiin, vahágis gillán boazoeaiggádiid logus ja vahágiid sturrodagas. Árvoštallan dahkko gielddas fásta ássán boazodoalu hárjeheaddjiid bohccuid vahátjagi ovddit golmma jagi gaskamearáš meari, boazodoalu hárjeheaddjiid boazodoalus ožžojuvvon sisabođuid ja boazodoalu goluid meari vuodul.

Lappi ealáhus-, johtolat- ja birasguovddáš sáhtá dárbbu mielde bivdit gieldda dálanguovlovirgeoapmahačča dievasmahttit vahátárvoštallama.

6 §

Vahát, mii buhttejuvvo

Boazodoalu hárjeheaddjai sáhtá máksit buhtadusa:

- 1) vealtakeahtes, dábálaš lassebiebmama goluid čielgasit stuorát lassebiebmangoluin;
- 2) jápmán bohccos;
- 3) buohccán bohccos ja bohccos, mii čielgasit lea vuolled dábálaš njuovvandeattu, dahje muđui birgošlájá dihtii lea dakkár, ahte dan ii sáhte ávkkástallat olbmo biebmun;
- 4) čielga miessebuvtadeami vuolláneamis;
- 5) buohccán bohcco dábálačča stuorát dálkkas- ja šibitdoavttirgoluin;
- 6) meahccái báhcán buohccán bohcco fievrredeamis;
- 7) jápmán bohcco jávkadeamis;
- 8) fuođđaris ja bargoneavvuin, mat leat billašuvvan anuheapmin; ja
- 9) bohccuid massimis bohtán ánsomassimis, man eai buhte 2-4 čuoggá vuodul.

Bálgosii sáhtá máksit buhtadusa:

- 1) 1 momeantta 1—8 čuoggáin oaiivilduvvon gulus dahje massimis, mii ii buhttejuvvo boazodoalu hárjeheaddjai;
 - 2) billašuvvan dahje eará guohtunatnui heivetmeahttumin šaddan guohtuma buhtisteamis dahje eará ávkkástallanatnui ordnemis;
 - 3) guohtumis, mii lea šaddan guohtunatnui heivetmeahttumin bissovaččat dahje unnimustá 10 jahkái; sihke
 - 4) dábálaš boazodollui gullevaš bohccuid gieđahallama dahje guohtunlotnašuvvama guoskevaš sierraordnestemiin, maid ulbmilin lea unnudit billašuvvamis šaddan vahágiid.
- Boazodoalu hárjeheaddji iežas vástidanoassi ii buhttejuvvo bálgosii.
Buhtadus ii máksujuvvo vahágiin ja massimiin, mat buhttejuvvojit eallidávdalága vuodul.

7 §

Buhttenvuollásaš golut

Ovdalis 6 §:a 1 momeantta 2 ja 3 čuoggá vuodul máksojuvvon buhtadussii heivehuvvo, maid fuodđovahátlága (105/2009) 13 ja 14 §:ain ásahuvvo. Buhtadus 6 §:a 1 ja 4—8 čuoggá vuodul máksojuvvo govtolaš massimiin ja goluin, maid meari galgá čujuhit gollodoadaštusain dahje eará luohtehahti vugiin. Ovtta jámu buhttejuvvon massimat ja golut sáhttet leat goittotge eanemustá 20 000 euro borramušgácci ala.

Sisabohtomassimin boazodoalu hárjeheaddjái buhttejuvvo massojuvvon bohcco ala eanemustá 150 euro jahkásaš sisabohtu áiggis, goas bohtu lea báhcán oáččokeahtá, goittotge eanemustá guovtti jagis.

Buhtadusa máksima gáibádussan lea, ahte borramušgázzái gullelaš boazodoalu hárjeheaddji doallá muitomerkejumiid hárjehan boazodoalus sisabohtuin ja goluin

Bálgosii máksojuvvon buhtadussii heivehuvvo, maid 1 ja 2 momeanttas ásahuvvo. Lassin bálgosii sáhtá máksojuvnot buhtadus boazodoallobargun dahkkon barggus eanemustá 50 euro beavvis 6 §:a 2 momeantta 2 čuoggás oaivvilduvvon bargui oassálastán olbmo ala eanemustá 100 beavvis jagis eanemustá viđa jagi áigge. Bálggus galgá luhtolaččat bastit čájehit dárbbášlaš barggu meari.

8 §

Vahága gávnaheapmi

Dan lassin, maid 7 §:a 1 momeanttas ásahuvvo, bohccuid ja guohtuma gillán vahága gávnaheapmin vahága gillán galgá:

1) muitalit vahátbáikki dárkilis sajádaga almmolaččat geavahuvvon satellihttabáikevuogádagain ožžojuvvon koordináhtaiguin dahje, jus jearaldagas lea jápmoguovlu, almmuhit dan sajádaga ja viidodaga dárkilis eanakárttaiguin;

2) merket báikki sajádaga luonddus vejolaš dárkkisteami várás; ja

3) čájehit digitála hámis čuovgagovaid ja kárta vahága čuožáhagas ja birrasis, gos vahát lea dáhpáhuvvan.

Arabut 1 momeantta 3 čuoggás oaivvilduvvon čuovgagova galgá vurket eana- ja meahcedoalloministeriija hálddahussuorggi buhttenvuollásaš vahágiid guoskevas govvabánkui mii guoská ealliid ja opmodaga.

Vahága gillán galgá doaimmahit dieđu vejolaš vahágiin gieldda dálonguovloaláhusvirgeoapmahažžii nu jodánit go vejolaš dan maŋŋá, go lea bohtán sivva eahpidit vahága dáhpáhuvvan.

Vahága meari ja šlája vuodđun galgá leat šaddan vahágis dahkkon Luondduriggodatguovddáža čielggadus dakkárin go dat lea dohkkehuvvon stáhtaráđi mearrádusain.

9 §

Boazodoalu hárjeheaddji borramušgázzi

Boazodoalu hárjeheaddji borramušgázzái gullelaššan gehččojuvvojit náittosguoimmit ja dakkár náittosdili dávisteaddji diliin oktasaš dálldoalus náitalkeahtá bissovaččat ássi olbmot, geat leat árabut leamašan gaskaneaset náittoslihtus dahje geain lea dahje leamašan oktasaš mánná. Borramušgázzái gullet maiddá ovdalis máinnašuvvon beallelaččain seammá dálldoalus ássi mánát ja biebmománát, geat eai leat deavdán 18 jagi ovdal dan kaleandarjagi

álggu, mas buhtadus ohccojuvvo. Borramušgázzin gehččojuvvo maiddá juogekeahtes jápminbeassi.

10 §

Buhtadusa ohcan

Buhtadusa galgá ohcat Dálonguovlodoaimmahaga gárvvistan skoviin.

Ohcci galgá laktit ohcamuššii čielggadusa:

1) bálgosa dahje oasálačča dábálaš biebma lassin čadahan heahtebiebmanis vahátjagi šaddan goluin ja gaskamearálaš biebmangolut heahtebiebmanjagi ovddit golmma jagis guđege jagis sierra;

2) dálkkas- ja šibitdoavttirgoluin;

3) oasálačča ja bálgosa massán bohccuid mearis ja miessebuvttadeami njiedjamis ja bohccuid oppalaš mearis ovdal jámu álgima ja gaskamearálaš bohccuid mearis jámu ovddit golmma jagis, guđege jagis sierra;

4) jámu mielddisbuktán sisabođuid massimis ja sisabođuid mearis golmma jámu ovddit jagis, guđege jagis sierra;

5) jámus dihtii dahkkon spiehkaseaddji boazoguohtumiid ávkkástallama guoskevaš doaimmain;

6) 5 čuoggás oaivvilduvvon doaimmaid mielddisbuktán goluin vuhtii váldimiin goluid vejolaš ráhkaduslaš čovdosiin, mat leat ollašutton guovllu guohtunatnui máhcaheami ovddideapmin;

7) billašuvvan boazoguohtunguovllu váikkuhusain bálgosa boazodollui.

Buhtadusohcamuša galgá doaimmahit Lappi ealáhus-, johtolat- ja birasguovddáži guovtti mánu siste das, go stáhtaráđdi lea dahkan mearrádusa jámu gávnaheamis.

11 §

Mearrádus buhtadusaid máksimis

Lappi ealáhus-, johtolat- ja birasguovddáš galgá dahkat mearrádusa buhtadusa máksimis guovtti mánu siste das, go ohcamuš oktan mildosiiguin lea doaimmahuvvon ealáhus-, johtolat- ja birasguovddáži. Jus ohcamuš dahje dan mildosat leat nu váilevačča, ahte ohccis galgá bivdit čielggadit dahje dievasmahttit ohcamuša, dárbbášlaš čielggadusa dahje dievasmahttima doaimmaheamis álgá ođđa mearraáigi buhtadusa máksimis guoskevaš mearrádusa dahkamii.

12 §

Fápmuiboahhtin

Dát ásahus bohtá fápmui čakčamánu 1 beaivve 2016

Helssegis borgemánu 18 beaivve 2016

Eana- ja birasministtar Kimmo Tiilikainen

Láhkaásahanráđdi Johanna Wallius